

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМ.М.І. ПИРОГОВА**

Уведено в дію
наказом №____ від _____ 2025 р.
Ректор ЗВО, професор
_____ Вікторія ПЕТРУШЕНКО

ПРОЄКТ

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО УПОВНОВАЖЕНУ ОСОБУ
З ПИТАНЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ МОВИ
У ВІННИЦЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ
ІМ. М.І. ПИРОГОВА**

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Вченою радою Вінницького
національного медичного
університету ім. М.І. Пирогова
протокол №____ від
_____ 2025 р.

Вінниця – 2025

ЗМІСТ

1.	Вступ	3
2.	Загальні положення	4
3.	Мета та завдання Уповноваженої особи	5
4.	Права Уповноваженої особи	5
5.	Обов'язки Уповноваженої особи	6
6.	Алгоритм здійснення контролю із забезпечення функціонування державної мови в Університеті	6
7.	Прикінцеві положення	7
	Лист погодження	7

ВСТУП

Застосування української мови у закладах вищої освіти визначається Конституцією України, законами України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», «Про освіту», «Про вищу освіту».

Згідно зі ст. 6 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» кожен громадянин України зобов'язаний володіти державною мовою. Положеннями ст. 21 даного Закону та ст. 7 Закону України «Про освіту» передбачено, що мовою освітнього процесу в закладах освіти є державна мова. Поширення відповідного положення на заклади вищої освіти засвідчують ч.1 і ч.2 ст.48 Закону України «Про вищу освіту».

Відповідно до п. 13 і 14 ч. 1 ст. 9 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» володіти державною мовою та застосовувати її під час виконання службових обов'язків зобов'язані, зокрема, керівники закладів освіти всіх форм власності, педагогічні, науково-педагогічні і наукові працівники, крім іноземців чи осіб без громадянства, які запрошені до закладів освіти та/або наукових установ та працюють на тимчасовій основі як наукові, педагогічні, науково-педагогічні працівники або викладачі іноземної мови.

У листі Міністерства освіти і науки України від 27.10.2023 № 1/16742-23 наголошується на необхідності застосування державної мови в робочий час науково-педагогічними, педагогічними та іншими працівниками закладів освіти. Державна мова має використовуватися в рамках освітнього процесу, під час проведення навчальних занять (крім занять з навчальних предметів, які згідно з освітньою програмою закладу освіти викладаються іноземними мовами або мовами корінних народів і національних меншин), у спілкуванні вчителів, викладачів, іншого персоналу закладів освіти як зі здобувачами освіти (вихованцями), так і між собою. Під час організації освітнього процесу незалежно від його форми (урок, лекція, практичне, семінарське заняття, гурткова робота тощо) необхідно використовувати навчальні матеріали, виготовлені державною мовою (крім занять з навчальних предметів, що згідно освітньої програми закладу освіти викладаються іноземними мовами або мовами корінних народів і національних меншин).

Використання недержавної мови в рамках освітнього процесу, під час проведення навчальних занять (крім занять з навчальних предметів, які згідно з освітньою програмою закладу освіти викладаються іноземними мовами або мовами корінних народів і національних меншин), у спілкуванні вчителів, викладачів, іншого персоналу закладів освіти як зі здобувачами освіти (вихованцями), так і між собою є порушенням зазначених вище норм.

Відповідно до рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 51 народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» від 14.07.2021 № 1-р/2021 державна мова є чинником національної безпеки.

Конституційний Суд України у рішенні від 14.07.2021р. у справі за конституційним поданням 51 народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про забезпечення

функціонування української мови як державної» підкреслив, що громадянин України не зобов'язаний володіти іншою мовою, ніж державна, тому надання йому поза його волею інформації іншою мовою, ніж державна, є порушенням його прав, що є несумісним з Конституцією України.

Відповідно до норм Кодексу України про адміністративні правопорушення за порушення вимог Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» в частині застосування української мови як державної у сфері освіти передбачена адміністративна відповідальність.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про уповноважену особу з питань функціонування державної мови у Вінницькому національному медичному університеті ім. М.І. Пирогова (далі – Положення) визначає мету, завдання, права та обов'язки, а також алгоритм здійснення діяльності уповноваженої особи (далі – Уповноважена особа) з питань функціонування державної мови у Вінницькому національному медичному університеті ім. М.І. Пирогова (далі – Університет).

1.2. У своїй діяльності Уповноважена особа керується Конституцією України, Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про забезпечення функціонування української мови як державної», указами Президента України, Постановами Кабінету Міністрів України, наказами Міністерства освіти і науки України, іншими нормативними актами.

1.3. Уповноважена особа – самостійна і незалежна особа, діяльність якої спрямована на організацію та здійснення заходів із захисту державної мови під час її застосування в освітньому процесі в Університеті.

1.4. Уповноважена особа обирається з числа науково-педагогічних працівників Університету, які працюють за відповідним філологічним фахом/спеціальністю, та призначається наказом ректора Університету.

1.5. Уповноважена особа не є посадовою особою та виконує обов'язки на громадських засадах.

1.6. Уповноважена особа підзвітна й підконтрольна ректору Університету.

1.7. Ректор Університету призначає та звільняє Уповноважену особу; забезпечує гарантії незалежності Уповноваженої особи від впливу чи втручання в її роботу третіх осіб.

1.8. Заборонено втручання в діяльність Уповноваженої особи під час здійснення нею своїх повноважень, а також покладання на Уповноважену особу обов'язків, що не належать до кола її повноважень або виходять за межі цих повноважень чи обмежують виконання покладених на неї завдань.

1.9. Уповноваженій особі забороняється розголошувати інформацію з обмеженим доступом, отриману у зв'язку з виконанням службових обов'язків, крім випадків, установлених законом.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ УПОВНОВАЖЕНОЇ ОСОБИ

2.1. Метою діяльності Уповноваженої особи в Університеті є захист права здобувачів вищої освіти на отримання освітніх послуг державною мовою.

2.2. Завданнями Уповноваженої особи є:

- підготовка, забезпечення реалізації та контроль за здійсненням заходів щодо захисту права здобувачів вищої освіти всіх рівнів на отримання освітніх послуг державною мовою;
- виявлення й перевірка фактів порушення застосування державної мови в Університеті, надання рекомендацій щодо їх усунення;
- популяризація державної мови й просвітницька діяльність зі створення умов для покращення рівня володіння українською мовою для всіх охочих;
- розгляд скарг щодо недотримання мовного законодавства, публічного приниження чи зневажання державної мови в рамках освітнього процесу, під час проведення навчальних занять (крім занять з навчальних предметів, які згідно з освітньою програмою закладу освіти викладаються іноземними мовами або мовами корінних народів і національних меншин), у спілкуванні вчителів, викладачів, іншого персоналу закладів освіти як зі здобувачами освіти (вихованцями), так і між собою;
- підготовка аналітичних, інформаційних, довідкових та інші матеріалів, необхідних для розгляду скарг та ухвалення по них рішень в установленому порядку;
- забезпечення висвітлення своєї діяльності на офіційному веб сайті Університету.

3. ПРАВА УПОВНОВАЖЕНОЇ ОСОБИ

3.1. Мати доступ до інформації та документів, пов'язаних із забезпеченням наукового, навчально-методичного, освітнього й виховного процесу в Університеті.

3.2. Ініціювати перегляд зазначених вище документів на предмет дотримання законодавства України з питань функціонування державної мови в Університеті.

3.3. Надавати рекомендації щодо усунення фактів порушення функціонування державної мови та вдосконалення роботи структурних підрозділів Університету.

3.4. Отримувати від працівників Університету та здобувачів вищої освіти письмові та усні пояснення з приводу обставин, що можуть свідчити про порушення законодавства про державну мову.

3.5. Висувати пропозиції щодо заходів з питань популяризації державної мови в Університеті.

3.6. Ініціювати здійснення моніторингу рівня володіння державною мовою учасників освітнього процесу та інших працівників Університету.

3.7. Залучати в установленому порядку до участі у вивченні окремих питань співробітників і здобувачів вищої освіти Університету.

4. ОБОВ'ЯЗКИ УПОВНОВАЖЕНОЇ ОСОБИ

4.1. Виконувати свої функції об'єктивно і неупереджено.

4.2. Розробляти і подавати на затвердження ректору Університету внутрішні документи з питань забезпечення функціонування державної мови.

4.3. Забезпечувати здійснення контролю та моніторингу за дотриманням працівниками Університету законодавства України щодо застосування державної мови.

4.4. Проводити оцінку результатів здійснення заходів щодо забезпечення функціонування державної мови, забезпечувати підготовку відповідних звітів.

4.5. Інформувати ректора Університету про факти порушення застосування державної мови в Університеті.

4.6. Інформувати трудовий колектив про здійснювані заходи забезпечення функціонування державної мови в Університеті.

4.7. Брати участь за дорученням ректора Університету у співпраці з органами державної влади, органами місцевого самоврядування, іншими юридичними особами, неурядовими та/або міжнародними організаціями з питань забезпечення функціонування державної мови в Університеті.

4.8. Організовувати проведення заходів з підвищення кваліфікації працівників Університету з питань забезпечення функціонування державної мови в Університеті.

4.9. Висвітлювати діяльність Уповноваженої особи та проведення заходів із забезпечення функціонування державної мови в Університеті.

4.10. Реагувати на скарги юридичних, фізичних осіб щодо рішень дій або бездіяльності працівників, здобувачів вищої освіти з не/дотримання вимог законодавства про державну мову/

4.11 Уповноважена особа реалізує свої права і обов'язки безпосередньо. До виконання своїх завдань Уповноважена особа може залучати інших співробітників Університету (за згодою ректора Університету).

5. АЛГОРИТМ ЗДІЙСНЕННЯ КОНТРОЛЮ ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ МОВИ В УНІВЕРСИТЕТІ

5.1. Контроль за застосуванням державної мови здійснюється за місцем знаходження суб'єкта та контролю в робочий час, встановлений правилами внутрішнього трудового розпорядку суб'єкта контролю.

5.2. Контроль за застосуванням державної мови здійснюється відповідно до Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» та цього положення, зокрема за наявності таких підстав:

- у разі безпосереднього виявлення Уповноваженою особою ознак порушення визначених Законом вимог застосування державної мови;
- за наявності скарги від учасників освітнього процесу про порушення визначених Законом вимог застосування державної мови під час навчального процесу та в робочий час.

5.3. За результатами здійснення контролю за застосуванням державної мови Уповноважена особа складає відповідний акт.

5.4. Акт про результати здійснення контролю за застосуванням державної мови повинен містити таку інформацію:

- 1) місце складання акта;
- 2) дата складання акта;

- 3) ім'я або найменування особи, стосовно якої здійснено контроль за застосуванням державної мови;
- 4) підстави здійснення контролю за застосуванням державної мови;
- 5) опис фактів, виявлених під час здійснення контролю за застосуванням державної мови;
- 6) висновок про дотримання або недотримання визначених Законом норм обов'язкового застосування державної мови;
- 7) прізвище, ім'я, по батькові Уповноваженої особи.

5.5. Акт складається в двох примірниках, кожен з яких підписується Уповноваженою особою. Один примірник зберігається в матеріалах справи Уповноваженої особи. Другий примірник надається суб'єкту контролю або вручається особисто керівнику суб'єкта контролю.

5.6. Уповноважена особа доводить до відома ректора Університету про недотримання вимог законодавства про державну мову, публічне приниження чи зневаження державної мови учасником освітнього процесу.

5.7. У разі необхідності питання про порушення даного Закону розглядається на засіданні Ректорату.

5.8. У разі злісного порушення Закону та невизнання учасником освітнього процесу провини, Уповноважена особа надсилає скаргу із додатками (матеріалами здійснення контролю) до Уповноваженого із захисту державної мови.

5.9. Скарга за порушення Закону повинна містити такі відомості: прізвище, ім'я, по батькові; місце проживання заявника; електронну пошту, поштову адресу, на яку заявнику може бути надіслана відповідь; детальний опис ситуації, із значенням конкретних осіб-порушників, суть порушення, за яких обставин воно відбувалося; скарга має бути підписана заявником, на письмовому зверненні повинна бути вказана дата.

У разі недотримання цих вимог звернення розгляду не підлягає.

6. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

6.1. Положення затверджується Вченою радою Університету та вводиться в дію наказом ректора Університету.

6.2. Зміни та доповнення до цього Положення вносяться шляхом затвердження Положення в новій редакції, що затверджується Вченою радою Університету та вводиться в дію наказом ректора Університету.

6.3. Із затвердженням нової редакції Положення, попередня редакція Положення втрачає чинність.

РОЗРОБНИК:

Доцент ЗВО кафедри українознавства,
кандидат філологічних наук

Тетяна ПОЛИЦЯ

ПОГОДЖЕНО:

Проректор ЗВО з науково-педагогічної та
виховної роботи, професор
_____ «___» _____ 2025р.

Костянтин ВЕРГЕЛЕС

Заступник ректора ЗВО
з правових питань
_____ «___» _____ 2025р.

Сергій СЕРГІЙЧУК

ЗАТВЕРДЖЕНО рішенням Вченої ради Вінницького національного медичного
університету ім. М.І. Пирогова протокол №_____ від _____ 2025 р.

УВЕДЕНО В ДІЮ наказом ректора від _____ 2025 р. №_____